

สภาพปัจจุบันและปัญหาเครือข่ายสังคมและวัฒนธรรมในบริบท
การเผชิญสาธารณภัย ในจังหวัดมหาสารคาม*
CURRENT CONDITIONS AND PROBLEMS OF SOCIAL AND
CULTURAL NETWORKS IN THE CONTEXT OF DISASTERS
IN MAHA SARAKHAM PROVINCE

รังสรรค์ ชินภักดี

Rangsan Chinphakdi

สมคิด สุขเอิบ

Somkhit Suk-Erb

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakham University, Thailand

Email: somkhit.sound20@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเครือข่ายในบริบทการเผชิญสาธารณภัยในจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสารและศึกษาในภาคสนาม ด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน ประกอบด้วย จำนวน 35 คน ประกอบด้วย หัวหน้างานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมืองระดับจังหวัด จำนวน 1 คน หัวหน้างานป้องกันอำเภอ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการมูลนิธิซึ่งได้ รับรองคุณภาพ จำนวน 5 คน ปลัดอำเภองานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 13 คน ผู้รู้เรื่องป้องกันภัยในชุมชน จำนวน 13 คน และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ ผลวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันและปัญหาเครือข่ายสังคมและวัฒนธรรมในบริบทการเผชิญสาธารณภัยในจังหวัดมหาสารคามของทั้ง 5 หน่วยงานได้แก่ มูลนิธิมหาสารคามการกุศล (จีเสียงเกาะ) หน่วยกู้ภัยโสภณ กันทรวิชัย – ฟังไถ่เกาะ สมาคมกู้ภัยเทพนิมิตมหาสารคาม ชมรมกู้ภัยพระเจ้าศรีโสภณ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม หน่วยกู้ชีพนครินทร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านภาพรวมปัญหาอุปสรรคที่พบคือ ขาดบุคลากรที่เพียงพอต่อการเข้าเผชิญเหตุทั่วจุดพื้นที่รับผิดชอบ ขาดเครื่องมือสื่อสารที่มีไม่เพียงพอ ลักษณะงานซ้ำซ้อน ขาดงบประมาณสนับสนุนเป็นค่าจ้าง และด้านสภาพปัญหาในการเข้าเผชิญเหตุพบว่า ชาวบ้านหรือญาติของผู้ประสบภัย

* Received 23 May 2022; Revised 31 May 2022; Accepted 31 May 2022

หรือผู้ป่วยไม่เข้าใจเรื่องการประเมินอาการของผู้ประสบภัย เมื่อรถกู้ชีพมาถึง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการจะซักประวัติและประเมินภาวะอาการผู้ประสบภัย พร้อมเขียนบันทึกข้อมูลผู้ประสบภัยเบื้องต้น แต่ญาติผู้ป่วยจะไม่ให้ความร่วมมือในการซักประวัติและเร่งให้เจ้าหน้าที่รับส่งสถานพยาบาลซึ่งเป็นปัญหาในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาที่ถูกต้องตามหลัก

คำสำคัญ: เครือข่าย, การเผชิญสาธารณภัย, จังหวัดมหาสารคาม

Abstract

The Objectives of this research article were to study the current state in the context of disasters in Maha Sarakham Province. The researcher used a qualitative research method. By studying the documents and studying in the field By observation and in - depth interviews with a sample of 35 people, consisting of a provincial municipality disaster prevention and mitigation supervisor, district defense supervisor, disaster prevention and mitigation officers, and foundation entrepreneurs who have been certified Quality, bailiffs for disaster prevention and mitigation, who know about disaster prevention in the community, and present the data by descriptive analysis. The results of the research revealed that the current condition and problems of social and cultural networks in the context of disaster facing in Maha Sarakham Province of all 5 agencies are: Mahasarakham Charitable Foundation (G Siang Ko) Asok Kantharawichai Rescue Unit – Phong Lai Ko Thep Nimit Maha Sarakham Rescue Association King Sri Sophon Rescue Club Mahasarakham Rajabhat University and Nakarin Rescuers Maha Sarakham University Overall, the problems and obstacles encountered are Lack of sufficient personnel to deal with incidents throughout the area of responsibility Lack of insufficient communication tools redundant nature of work Lack of support budget for wages and in terms of problems in coping, it was found that Villagers or relatives of victims or patients do not understand the assessment of the victim's condition. When the ambulance arrived Operations staff will take a history and assess the condition of the victims. And write a preliminary record of the victims But the patient's relatives will not cooperate in taking the history and rushing the staff to rush to the hospital, which is a problem in providing first aid for the patient to receive the correct treatment according to the principles.

Keywords: Networks, Disaster Coping, Maha sarakham Province

บทนำ

มูลค่าการสูญเสียจากภัยธรรมชาติมีมูลค่ามหาศาลหรืออาจจะไม่สามารถประมาณได้โดยมูลค่าความเสียหายขึ้นอยู่กับธรรมชาติของแต่ละภัย เช่น อุทกภัย วาตภัย โดยมีปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ตำแหน่งที่เกิดภัยธรรมชาติ ลักษณะธรรมชาติของภัย, ความรุนแรงของภัยธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้การประมาณมูลค่าการสูญเสียนั้นกระทำได้อย่างภัยธรรมชาติบางประเภทไม่สามารถคาดคะเนความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน ชีวิตและด้านอื่น ๆ ได้ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2557) ดังเช่น เหตุการณ์การเกิดแผ่นดินไหวที่ประเทศญี่ปุ่นในวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2554 เวลา 14.46 น. ขนาด 9 ริคเตอร์ ในคาบสมุทร โอซึเกะ ลึกลงไปใต้พื้นดิน 32 กิโลเมตร ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึงและไม่สามารถคาดการณ์ได้ เหตุการณ์ในครั้งนั้นทำให้เกิดความเสียหายต่อโรงไฟฟ้าปรมาณู จนทำให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก กอบชัย บุญอรณะ กล่าวว่าสำหรับในประเทศไทยกรมบรรเทาสาธารณภัยได้สรุปมูลค่าความเสียหายในสถานการณ์อุทกภัยดังนี้ พ.ศ. 2546 พบความเสียหาย 2,050 ล้านบาท พ.ศ. 2547 พบความเสียหาย 851 ล้านบาท พ.ศ. 2548 พบความเสียหาย 5,986 ล้านบาท พ.ศ. 2549 พบความเสียหาย 9,627 ล้านบาท พ.ศ. 2550 พบความเสียหาย 1,688 ล้านบาท พ.ศ. 2551 พบความเสียหาย 7,602 ล้านบาท พ.ศ. 2552 พบความเสียหาย 5,252 ล้านบาท (กอบชัย บุญอรณะ, 2561) สำหรับประเทศไทยนั้น ได้รับประสบการณ์ และบทเรียนอย่างมากขณะเผชิญกับมหาอุทกภัยใน พ.ศ. 2554 โดยกระทรวงกลาโหมในฐานะหน่วยงานสนับสนุนหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553 - 2557 ซึ่งมีแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม 2554 เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติได้จัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องบทเรียนการปฏิบัติการของทหารสนับสนุนศูนย์บรรเทาภัยพิบัติของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาอุทกภัย ปี 2554 ระหว่างวันที่ 20 - 21 มีนาคม พ.ศ. 2555 ณ เซอร์เจมส์รีสอร์ท อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี นั้น โดยผลจากการสัมมนา สรุปได้ว่า กระทรวงกลาโหมจำเป็นต้องปรับปรุงแผนบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม 2554 ให้เข้ากับสถานการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบ และการประสานงานระหว่างส่วนราชการต่างๆ ภาคเอกชน และองค์กรการกุศลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุนทรชัย ขอบยศ, 2555)

ต่อมาใน พ.ศ. 2556 นั้น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในฐานะหน่วยงานกลางด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553 - 2557 ได้จัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อวิพากษ์แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติฉบับปัจจุบัน เพื่อเตรียมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติฉบับใหม่ ซึ่งผลจากการสัมมนาฯ ดังกล่าวทำให้ทุกฝ่ายเห็น พ้องกันว่า ปัจจัยหลักที่

สำคัญในการบริหารจัดการสาธารณภัย คือ ความมีประสิทธิภาพ ในการทำงานร่วมกัน ในเชิงบูรณาการ ความมีเอกภาพในการบังคับบัญชาและการประสานงานระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน รวมถึงภาคประชาชน ซึ่งมีผลทำให้การจัดการภัยพิบัติขาดประสิทธิภาพและการช่วยเหลือประชาชน ในพื้นที่ประสบภัยเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึงและเกิดความซ้ำซ้อนกัน (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, 2555) สถานการณ์สาธารณภัยในปัจจุบันมีแนวโน้มเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและซับซ้อนมากขึ้นมีสาเหตุเนื่องจากความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมไทยจากสังคมชนบทไปสู่สังคมเมืองอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนมีโอกาสอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ความเสียหายจากสาธารณภัยทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทั้งภัยที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น วาตภัย อุทกภัย ภัยหนาว ภัยแล้งและภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น อัคคีภัย ภัยจากการคมนาคมขนส่ง อุบัติภัยและภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ภัยเหล่านี้เป็นภัยที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อทุกเวลา ไม่สามารถทราบเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ ดังปรากฏว่าทุกภูมิภาคของประเทศไทยและในจำนวนทั้งหมดภาคอีสานก็เป็นภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบเกิดขึ้นบ่อยครั้ง สร้างความสูญเสียแก่ชีวิตและทรัพย์สินจำนวนนับครั้งไม่ถ้วน (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2558) โดยเฉพาะจังหวัดที่มีชุมชนแออัดประชากรหนาแน่นและจังหวัดที่มีนักเรียน นักศึกษาจำนวนมาก ไปพักอาศัยอยู่ เช่น นครราชสีมา อุตรธานี ขอนแก่น และมหาสารคาม เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดมหาสารคาม เป็นจังหวัดที่กำลังได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเนื่องจากมีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้น การก่อสร้างอาคารบ้านเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ก็ตามมาอย่างมากมาย เมื่อเกิดเหตุการณ์ภัยธรรมชาติ หรือภัยที่เกิดจากมนุษย์ครั้งใด จึงได้รับผลเสียหายอย่างหนัก ทั้งนี้ไม่เฉพาะในตัวจังหวัดเท่านั้นยังรวมถึงในอำเภออื่น ๆ ที่ขยายตัวรองรับการพัฒนาดังกล่าวอีกด้วย

ในจังหวัดมหาสารคามมีมูลนิธิมหาสารคามการกุศล (เต็กก่าจีเสียงเกาะ) ซึ่งเป็นหน่วยงานเอกชนที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยมาอย่างยาวนานเป็นองค์กรการกุศลที่เกิดจากการประสานความร่วมมือของชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดมหาสารคาม โดยมีนายสมเพ็ชร งามศิริจิตต์ เป็นประธานมูลนิธิ (สมเพ็ชร งามศิริจิตต์, 2562) อีกทั้งยังมีหน่วยงานเอกชนและองค์กรการกุศลอื่น ๆ ที่มาร่วมปฏิบัติหน้าที่ เช่น กุ้ยยอโสภกันทรวิชัย ชมรมกุ้ยยอพระเจ้าศรีโสภณ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามและกุ้ยยอนครินทร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และหน่วยกุ้ยยอในพื้นที่ต่าง ๆ ในเขตอำเภอภายในจังหวัดมหาสารคาม เป็นหน่วยงานที่ทำงานอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดควบคู่กับป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยร่วมมือกับทางราชการการประกอบสาธารณกุศลทั่วไปและไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองใด ๆ การทำงานของหน่วยงานเท่านั้นด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่าง ๆ นั้นมิได้คิดค่าตอบแทนจากผู้ใดทั้งสิ้น ปัจจัยทุกอย่างที่ได้มาทำงานมาจากความช่วยเหลือและบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา

ในจังหวัดมหาสารคามก็เป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุในการจราจรทางบกซึ่งรวมไปถึงภัยพิบัติในรูปแบบต่าง ๆ ด้วย โดยปฏิบัติงานร่วมกับทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องยอมรับว่าในปัจจุบันหน่วยงานนี้มีความสำคัญอย่างมาก และอาสาสมัครกู้ภัยก็เป็นกำลังสำคัญของอาสาสมัครเป็นบุคคลที่อาสาเข้ามาทำงานอุทิศตนให้แก่งานมูลนิธิโดยไม่ได้หวังผลตอบแทนใด ซึ่งอาสาสมัครกู้ภัยเหล่านี้มีการกระจายแบ่งการปฏิบัติงานตามจุดต่าง ๆ ทั้งจังหวัดและมักจะไปถึงที่เกิดเหตุก่อนเจ้าหน้าที่ของทางราชการอาสาสมัครจึงเป็นบุคคลแรกที่เข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยหรือผู้บาดเจ็บและนำตัวส่งโรงพยาบาล แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติพบว่า ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานรวมทั้งไม่มีความพร้อมหรือไม่มีความรู้ในการช่วยเหลือและเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บที่เพียงพอตลอดจนการประสานงานและการร่วมมืออย่างเป็นระบบ และพบปัญหาที่ซับซ้อนหลายประการ และปัญหาที่พบเหล่านี้ก็จะเกิดผลเสียแก่ผู้ประสบภัยหรือผู้บาดเจ็บได้

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของจังหวัดมหาสารคาม จึงสนใจศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเครือข่ายสังคมและวัฒนธรรมในบริบทการเผชิญสาธารณภัยในจังหวัดมหาสารคามเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการบริหารงานของหน่วยงานให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเครือข่ายในบริบทการเผชิญสาธารณภัย ในจังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary) และทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) มีรายละเอียดในการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตในการวิจัย

1.1 ด้านวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสารและศึกษาในภาคสนาม ด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกและนำข้อมูลมาวิเคราะห์

1.2 ด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาเครือข่ายสังคมและวัฒนธรรมในบริบทการเผชิญสาธารณภัย ในจังหวัดมหาสารคาม ใช้พื้นที่ในจังหวัดมหาสารคาม โดยคัดเลือกจากหน่วยงานที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยได้ทั้งสิ้น 5 หน่วยงาน ได้แก่

1.2.1 มูลนิธิมหาสารคามการกุศล (จีเสียงเกาะ)

1.2.2 หน่วยกู้ภัยโสภก กันทรวิชัย – พังไถ่เกาะ

1.2.3 สมาคมกู้ภัยเทพนิมิตมหาสารคาม

1.2.4 ชมรมกู้ภัยพระเจ้าศรีโสภณ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.2.5 หน่วยกู้ชีพนครินทร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.3.1 ประชากรที่ศึกษา หัวหน้างานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองระดับจังหวัด จำนวน 1 คน หัวหน้างานป้องกันอำเภอ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 2 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดหน่วยงานของราชการและหน่วยงานที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งสิ้น 20 คน ประกอบด้วย

(1) เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 2 คน

(2) ผู้ประกอบการมูลนิธิซึ่งได้รับรองคุณภาพ จำนวน 5 คน

(3) ปลัดอำเภองานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน

13 คน

1.3.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) คือผู้รู้เรื่อง ป้องกันภัยในชุมชน จำนวน 13 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นผู้ที่เคยได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการและหน่วยงานด้านบรรเทาสาธารณภัยเพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาที่พบในระหว่างได้รับการช่วยเหลือ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องสภาพปัจจุบันและปัญหาเครือข่ายสังคมและวัฒนธรรมในบริบทการเผชิญสาธารณภัยในจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือวิจัย โดยการทบทวนเอกสารจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม ได้แก่

2.1 แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป เพื่อให้ได้ข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interviews)

ตอนที่ 1 ด้านข้อมูลส่วนตัว เกี่ยวกับเพศ สถานภาพ วุฒิการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน เป็นต้น

ตอนที่ 2 เป็นคำถามหลักเกี่ยวกับการเผชิญสาธารณภัย

ตอนที่ 3 เป็นคำถามหลักเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาเครือข่ายสังคมและวัฒนธรรมในบริบทการเผชิญสาธารณภัยในจังหวัดมหาสารคาม

2.2 แบบสังเกต (Observation) โดยเริ่มการสังเกตสภาพทั่วไปของชุมชนและสังเกตมีทั้งแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบไม่มีส่วนร่วม (Non - Participant Observation) ใช้กับผู้ปฏิบัติงานด้านการเผชิญสาธารณภัย

2.3 การสนทนากลุ่ม (Focused Group Guideline) โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มผู้ปฏิบัติจาก โดยตั้งกรอบแนวคิดและรูปแบบ การสนทนา เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการ การพัฒนากระบวนการ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดการรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสังเกต สัมภาษณ์ และสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในการวิจัย โดยสังเกต สัมภาษณ์ และบันทึกข้อมูล โดยผู้วิจัยจะดำเนินการจัดกระทำข้อมูล ตามแนวความคิดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละกลุ่ม

4. การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากการบันทึกรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยจำแนกข้อมูลแยกออกประเด็นตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่ตั้งไว้ และตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งว่าข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วนเพียงพอเหมาะสมพร้อมแก่การนำไปวิเคราะห์ สรุปผลแล้วหรือไม่ หากมีข้อมูลส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์ผู้วิจัยก็จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการสรุปตีความโดยใช้เทคนิคดำเนินการตรวจสอบแบบสามเส้า(Methodological triangulation) และ นำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) (สุภางค์ จันทวานิช, 2542)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาเครือข่ายสังคมและวัฒนธรรมในบริบทการเผชิญสาธารณภัย ในจังหวัดมหาสารคาม

การช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บนั้นมีความสำคัญมาก เพราะในความสำเร็จหรือในความผิดพลาดจากการตัดสินใจในการกระทำนั้น หมายถึง “ชีวิต” ดังนั้นความรู้ความเข้าใจบวกกับความสามารถและความกล้าที่จะช่วยเหลือผู้บาดเจ็บในยาม คับขันจึงมีความสำคัญมาก ทั้งนี้ อาสาสมัครกู้ภัยจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ทางการแพทย์ไม่มากนักน้อย เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนทางด้านการกู้ภัยนั้นไม่ใช่ความรู้วิธีแล้วจะทำได้ทันที ทุกอย่างต้องอาศัยการฝึกฝนจนชำนาญ ดังนั้นอาสาสมัครกู้ภัยที่สนใจในการกู้ภัยจึงจำเป็นที่จะต้องขวนขวายหาความรู้จากที่ ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องวิธีการกู้ภัยแยกออกมาได้หลายชนิด เช่น การดับเพลิง, การไต่ตัวจากที่สูงเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่อยู่ด้านล่างซึ่งยากที่จะเข้าถึง, การกู้ภัยในอาคาร, การตัด - ถ่างเพื่อนำผู้บาดเจ็บ

หรือผู้เสียชีวิตออกมาจากรถยนต์ซึ่งประสบอุบัติเหตุ ฯลฯ แล้วแต่ว่าจะเกิดเหตุการณ์แบบไหน ขึ้นเมื่อไหร่ ดังนั้นอาสาสมัครกู้ภัยจึงต้องเตรียมพร้อมรับมือกับสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นอยู่เสมอ คือ เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันขึ้นอาสาสมัครกู้ภัยจะต้องพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ แต่อย่างไรก็ตามทั้งการช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บและการกู้ภัยก็จำเป็นที่จะต้อง มีผู้รู้เฉพาะทางร่วมช่วยเหลือด้วยเช่นกันเพื่อความไม่ประมาทและกันการผิดพลาด นอกจากนี้ ก็ยังมีการช่วยเหลือประชาชนด้วยวิธีการอื่น ๆ ตามแต่ปัญหาอีกด้วย เช่นการจับงูที่เข้าไปอยู่ใน ที่พักอาศัยเพื่อความปลอดภัยของผู้คนซึ่งก็ต้องอาศัยความรู้อีกเช่นกัน ซึ่งการปฏิบัติงานก็นำมา ซึ่งปัญหาภายในองค์กรและปัญหาระหว่างการปฏิบัติงานจากทั้ง 5 หน่วยงานที่ผู้วิจัยใช้เป็น พื้นที่ในการวิจัย ดังนี้

1.1 มูลนิธิมหาสารคามการกุศล (จีเสียงเกาะ) เป็นของสมาคมที่เป็น การร่วมมือกันด้านงบประมาณ จึงทำให้มองเห็นปัญหาค่อนข้างชัดเจน ดังนี้

1.1.1 สภาพปัญหาของมูลนิธิมหาสารคามการกุศล (จีเสียงเกาะ)

ภาพที่ 1 ตราสัญลักษณ์ของมูลนิธิมหาสารคามการกุศล (จีเสียงเกาะ)

1) ด้านบุคลากร พบว่ามีความสับสนในการปฏิบัติงานกู้ชีพ กู้ภัย ว่าเป็น “ภารกิจหลัก” หรือ “ภารกิจรอง” หรือ จะเรียกว่า “ภารกิจอะไร” ซึ่งเป็นปัญหา ภายในของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน โดยมี มูลนิธิมหาสารคามการกุศล (จีเสียงเกาะ) เป็นหน่วยงานดำเนินการ เพราะงานกู้ชีพ กู้ภัย นั้น หากเจ้าหน้าที่มิใช่พนักงานหรือลูกจ้าง มูลนิธิมหาสารคามการกุศล (จีเสียงเกาะ) จะส่งใช้บุคลากร “ทีมกู้ชีพ” ทีมละ 3 คน ต้องเป็น สมาชิก อปพร. หรือ “กู้ชีพกู้ภัยประจำตำบล” (One Tambon One Search and Rescue Team : OTOS) เท่านั้น หากเป็น “บุคลากรจ้างเหมา” งานระบบการแพทย์ฉุกเฉิน โดยบรรจุ ไว้ในแผนพัฒนา 3 ปีของ มูลนิธิมหาสารคามการกุศล (จีเสียงเกาะ) นอกจากนี้ บุคลากร ผู้ปฏิบัติงานต้องผ่านการอบรมจากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน (สพฉ.) ด้วย จึงจะสามารถปฏิบัติ หน้าที่ได้ ในความสับสนภายในของเจ้าหน้าที่นี้ถือว่าเป็นประเด็นสำคัญ เพราะบุคลากรหลัก

ของ มูลนิธิมหาสารคามการกุศล (จีเสียงเกาะ) ก็คือ พนักงานหรือลูกจ้าง งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แม้จะมีบาง มูลนิธิมหาสารคามการกุศล (จีเสียงเกาะ) ที่กองสาธารณสุขรับหน้าที่บริหารจัดการงานกู้ชีพก็ตาม แต่บุคลากรหลักก็คือ งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่แยกร่างไม่ค่อยออกกว่าเป็นงานป้องกันบรรเทาสาธารณภัย หรือ “งานกู้ชีพ” เพราะร่างเดียวแต่ถือสองงาน

2) ด้านการดำเนินงานช่วยเหลือ พบว่า ชาวบ้านหรือญาติของผู้ประสบภัย หรือผู้ป่วย (ฉุกเฉิน) ไม่เข้าใจเรื่องการประเมินอาการของผู้ประสบภัย เมื่อรถกู้ชีพมาถึง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติการจะซักประวัติ และประเมิน ภาวะอาการผู้ประสบภัย พร้อมเขียนบันทึกข้อมูลผู้ประสบภัยเบื้องต้น แต่ญาติผู้ป่วยจะไม่ให้ความร่วมมือในการซักประวัติ และเร่งให้เจ้าหน้าที่รีบนำส่งสถานพยาบาล เป็นปัญหาในการซัก การบันทึก และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น หรือ ในกรณีที่ผู้ประสบภัยเป็นผู้ป่วยจิตเวช มีอาการคลุ้มคลั่ง เอะอะว๊าววาย เจ้าหน้าที่ต้องใช้สมาธิประสพการณ์จิตวิทยาและความพร้อมทางร่างกาย เพราะอาจมีการขัดขึ้น ต่อสู้ วังหนี หรือมีอาวุธ ทำให้เกิดปัญหาความปลอดภัยแก่ชีวิตร่างกายของเจ้าหน้าที่ ที่ไม่มีสวัสดิการประกันภัย แม้ สพฉ.โดยผ่านทาง สสจ. จะให้โอกาสประกันภัยได้ แต่เจ้าหน้าที่ผู้ประกันภัยก็ต้องชำระเงินค่าเบี้ยประกันเอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นบางแห่งเห็นความสำคัญก็จะรับผิดชอบจ่ายเบี้ยประกันให้

3) ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ พบว่าปัญหาขอขบขัยการเบิกจ่ายงบประมาณว่า มูลนิธิมหาสารคามการกุศล (จีเสียงเกาะ) สามารถจัดระบบการแพทย์ฉุกเฉินโดยถือเป็นภารกิจได้แค่ไหน เพียงใด ตามพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2551 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ มูลนิธิมหาสารคามการกุศล (จีเสียงเกาะ) ที่มีความพร้อมทั้งด้านงบประมาณ เครื่องมือเครื่องใช้ รถยนต์ และบุคลากร เช่น การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ รถยนต์ พาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิง ค่าซ่อมอุปกรณ์และยานพาหนะฯ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าตอบแทน ค่าประกันภัย ประกันชีวิตเจ้าหน้าที่ ฯลฯ เป็นต้น สถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน (สพฉ.) ไม่มีงบประมาณอุดหนุน แต่มีเงินค่าออกปฏิบัติงาน เรียก “ค่าเคส” (Case) ขึ้นอยู่กับระดับของหน่วยปฏิบัติงาน เช่น ชุดปฏิบัติการเบื้องต้น (First Responder Unit - FR) 350 บาท/เคส หรือ ชุดปฏิบัติการระดับต้น (Basic Life Support Unit : BLS) 500 บาท/เคส เป็นต้น

1.1.2 สภาพปัญหาของหน่วยกู้ภัยอโศก กันทรวิชัย - พังงาเกาะ

ภาพที่ 2 ตราสัญลักษณ์ของหน่วยกู้ภัยอโศก กันทรวิชัย - พังงาเกาะ

1) ด้านบุคลากร ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย พบว่า การทำงานร่วมกันระหว่างอาสาสมัครด้วยกันเองยังขาดการทำงานเป็นทีมมีผลต่อปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด รองลงมาคือ อาสาสมัครกู้ภัยขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากประชาชนยังไม่ให้ความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครและอาสาสมัครกู้ภัยยังขาดความรู้และทักษะในการประเมินอาการและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

2) ด้านการดำเนินงานช่วยเหลือ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย พบว่า อาสาสมัครกู้ภัยไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนทำให้การปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นไปด้วยความยากลำบากมีผลต่อปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด รองลงมาคือ อาสาสมัครกู้ภัยประสบปัญหาในการเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย เนื่องจากประชาชนที่เข้ามาดูเหตุการณ์เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานและอาสาสมัครกู้ภัยยังขาดการประสานงานร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

3) ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ขาดงบประมาณในการซ่อมแซมอุปกรณ์กู้ภัยและปฐมพยาบาล ทำให้การปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยขาดประสิทธิภาพ มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด รองลงมาคือ สมาคมไม่มีงบประมาณ ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์กู้ภัยและปฐมพยาบาลที่มีคุณภาพและทันสมัยให้แก่อาสาสมัครและสมาคมไม่มีงบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานให้แก่อาสาสมัครกู้ภัย ทำให้การปฏิบัติงานขาดความคล่องตัว

1.1.3 สภาพปัญหาของสมาคมกู้ภัยเทพนิมิตมหาสารคาม

ภาพที่ 3 ตราสัญลักษณ์ของสมาคมกู้ภัยเทพนิมิตมหาสารคาม

1) ด้านบุคลากร พบว่าขาดบุคลากรที่เพียงพอต่อการเข้าเผชิญเหตุทั่วจุดพื้นที่รับผิดชอบและขาดทักษะความชำนาญในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการดูแลความสะอาด ของเครื่องมือเครื่องใช้

2) ด้านการดำเนินงานช่วยเหลือ พบว่าชาวบ้านหรือญาติของผู้ประสบภัย หรือผู้ป่วย (ฉุกเฉิน) ไม่เข้าใจเรื่องการประเมินอาการของผู้ประสบภัย เมื่อรถกู้ชีพมาถึง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการจะซักประวัติ และประเมิน ภาวะอาการผู้ประสบภัย พร้อมเขียนบันทึกข้อมูลผู้ประสบภัยเบื้องต้น แต่ญาติผู้ป่วยจะไม่ให้ความร่วมมือในการซักประวัติ และเร่งให้เจ้าหน้าที่รีบนำส่งสถานพยาบาล เป็นปัญหาในการซัก การบันทึก และการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและปัญหากรณีผู้ประสบภัยมิใช่ “ผู้ป่วยฉุกเฉิน” ทำให้ชาวบ้านเข้าใจผิดว่าคนท้อง เป็นไข้ เวียนศีรษะ อ่อนเพลีย เจ็บป่วยทุกอย่าง หรือแม้แต่คนชราทั่วไป ก็สามารถกดเบอร์โทรศัพท์เรียก 1669 แล้วรถกู้ชีพก็จะมาถึงบ้าน พร้อมเตียงลาก ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิด

3) ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ พบว่าขาดงบประมาณสนับสนุนเป็นค่าจ้าง ค่าตอบแทนฯ จากท้องถิ่นในการอยู่เวร 24 ชั่วโมง นอกจากนั้นงบประมาณที่ใช้ดำเนินการโครงการค่อนข้างสูง ได้แก่ ค่าวัสดุ, ค่าเครื่องแต่งกาย, ค่าอุปกรณ์อื่น ๆ เป็นต้น

1.1.4 สภาพปัญหาของชมรมกู้ภัยพระเจ้าศรีโสภณ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ภาพที่ 4 ตราสัญลักษณ์ของชมรมกู้ภัยพระเจ้าศรีโสภณ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1) ด้านบุคลากร พบว่าในความสับสนภายในของเจ้าหน้าที่นี้ถือว่าเป็นประเด็นสำคัญ เพราะบุคลากรหลักก็คือพนักงานหรือชมรมกู้ภัยพระเจ้าศรีโสภณ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ลูกจ้าง งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แม้จะมีบางมูลนิธิมหาวิทยาลัยรับหน้าที่บริหารจัดการงานกู้ชีพก็ตาม แต่บุคลากรหลักก็คือ งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปัญหาเรื่องขวัญกำลังใจและสวัสดิการของเจ้าหน้าที่ในทางปฏิบัติทุกสิ้นปี เช่น วันปีใหม่ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

2) ด้านการดำเนินงานช่วยเหลือ พบว่า ในกรณีที่ผู้ประสบภัยเป็นผู้ป่วยจิตเวช มีอาการคลุ้มคลั่ง เอะอะโวยวาย เจ้าหน้าที่ต้องใช้สมาธิ ประสพการณ์จิตวิทยาและความพร้อมทางร่างกาย เพราะอาจมีการขัดขืน ต่อสู้ วิ่งหนี หรือมีอาวุธ ทำให้เกิดปัญหาความปลอดภัยแก่ชีวิตร่างกายของเจ้าหน้าที่

3) ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ พบว่าอุปกรณ์ป้องกันตัวเองของผู้ปฏิบัติงานมีเพียงผ้าปิดจมูก และถุงมือยาง ซึ่งในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่มีโรคร้ายแรง ที่ไม่อาจทราบได้ เช่น วัณโรค โรคผิวหนัง หรือโรคเอดส์ จึงมีอัตราเสี่ยงสูงในการติดเชื้ออันตราย เพราะ คงไม่มีผู้ประสบภัยแจ้งข้อมูลว่าตนเองป่วยเป็นโรคร้ายแรงเหล่านั้นและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ

1.1.5 สภาพปัญหาของกู้ชีพนครินทร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ภาพที่ 5 ตราสัญลักษณ์ของกู้ชีพนครินทร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1) ด้านบุคลากร พบว่าขาดบุคลากร ที่มีความเชี่ยวชาญ พิเศษและขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และเหมาะสมเกี่ยวกับภารกิจงานอย่างแท้จริง ขาดเจ้าหน้าที่ด้านธุรการ เอกสารและผู้ประสานงานที่ชัดเจนรวมทั้งผู้ปฏิบัติงานขาดขวัญ กำลังใจและการพัฒนาตนเอง

2) ด้านการดำเนินงานช่วยเหลือ พบว่าประชาชนขาดความ ตระหนัก ขาดจิตสำนึก ขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ไม่เตรียมความพร้อมให้รู้รับ ปรับตัว หวังเพียงรอรับการช่วยเหลือเท่านั้นและบางครั้งเกิดความเข้าใจผิดของประชาชนที่บอกว่ากู้ชีพเข้า มายังพื้นที่เกิดเหตุช้าเพียงเพราะเหตุว่าอยู่ใกล้จุดเกิดเหตุ แต่ในทางปฏิบัตินั้นต้องรอการสั่งการ จากศูนย์เรศร 1669 เสียก่อนจึงจะออกปฏิบัติงานได้เพื่อไม่เป็นการทับซ้อนในเรื่องของเส้นทางการให้บริการของหน่วยกู้ชีพและให้ทุกหน่วยได้ออกเหตุให้การช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมกัน

3) ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ พบว่าขาดงบประมาณ สนับสนุนเป็นค่าจ้าง ค่าตอบแทนฯ จากท้องถิ่นในการอยู่เวร 24 ชั่วโมง นอกจากนั้นงบประมาณที่ ใช้ดำเนินการโครงการอื่นก็ค่อนข้างสูง ได้แก่ ค่าวัสดุ, ค่าเครื่องแต่งกาย, ค่าอุปกรณ์อื่น ๆ เป็นต้น

โดยสรุปสภาพปัจจุบันปัญหาในการเข้าเผชิญเหตุของหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ สาธารณภัยในจังหวัดมหาสารคามมีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่ขาดการพูดคุยกันเพื่อ หาทางออกที่ดีร่วมกันทำให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวโดยสรุป ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม เมื่อพิจารณาแยกเป็น ปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครกู้ภัย ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย พบว่า ปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์มากที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้าน การดำเนินงานช่วยเหลือ ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครกู้ภัยสมาคม สงเคราะห์การกุศล โดยทางออกที่เป็นประโยชน์สำหรับการเผชิญเหตุนี้ต้องอาศัยการสร้าง

เครือข่ายความร่วมมือของทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เข้าถึงการช่วยเหลือในส่วนของผู้ประสบภัยได้ทันทั่วถึงที่อันจะก่อให้เกิดผลเสียต่อภาคประชาชนน้อยที่สุด

อภิปรายผล

บทความนี้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้านสภาพปัจจุบันและปัญหาเครือข่ายในบริบทการเผชิญสาธารณภัยในจังหวัดมหาสารคาม มีความน่าสนใจในประเด็นที่แต่ละหน่วยงานกำลังเผชิญเหมือนกันคือปัญหาด้านงบประมาณซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับการดูแล โดยการขาดงบประมาณในการซ่อมแซมอุปกรณ์กู้ภัยและปฐมพยาบาลทำให้การปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยขาดประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องมาจากวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานกู้ภัยและปฐมพยาบาลในปัจจุบันมีราคาค่อนข้างแพงรวมไปถึงกระเป๋ายาที่ใช้ปฐมพยาบาลซึ่งอาสาสมัครจะต้องใช้เงินส่วนตัวในการจัดซื้อด้วยตนเอง เนื่องจากในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานกู้ภัยและปฐมพยาบาลจะต้องพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา ส่วนคนที่ไม่พร้อมด้านงบประมาณบางส่วนก็จะอาศัยรถคนที่มีความพร้อมแทนหรืออาจจะขอจากโรงพยาบาลและรพพยาบาลกู้ชีพของโรงพยาบาลต่าง ๆ เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรพันธ์ ฉันทแดนสุวรรณ เกี่ยวกับการบริหารที่กล่าวว่าเงิน (Money) เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การดำเนินการต่อไปได้ (สุรพันธ์ ฉันทแดนสุวรรณ, 2546) และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ พิศพงษ์ บุญสวัสดิ์กุลชัย ที่ได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานกู้ชีพโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่นและอาสาสมัครกู้ภัยจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาประการหนึ่งในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยคือการขาดอุปกรณ์การแพทย์และอุปกรณ์กู้ภัยเช่น ผ้าพันแผล สำลี ถุงมือ ออกซิเจนช่วยหายใจ ถุงลมช่วยหายใจ เปเล่ เหล็กดัดหรือชะแลง ลวดสลิง เครื่องมือดับเพลิง ไฟสปอร์ตไลท์และด้านงบประมาณที่ไม่มีงบประมาณเพียงพอในการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บอาสาสมัครกู้ภัยต้องจ่ายเงินเอง ดังนั้นอาสาสมัครกู้ภัยจึงมีความเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์มากที่สุด ทั้งนี้ทั้งนั้นการผลักดันให้เกิดการสร้างเครือข่ายของกู้ภัยในจังหวัดมหาสารคามถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่ควรมีการจัดตั้งขึ้น (พิศพงษ์ บุญสวัสดิ์กุลชัย, 2540) โดยจะเกิดผลดีตามที่งานวิจัยของ Goldsmith S. et al. ในเรื่องของการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเชื่อมโยงเป้าหมายการทำงานร่วมกันของสมาชิกในเครือข่าย การออกแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของเครือข่ายที่สามารถควบคุมกำกับดูแลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความยืดหยุ่น การเชื่อมโยงเครือข่ายด้วยระบบการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งข้อมูลในการปฏิบัติงาน และการประสานงานที่ดี การบูรณาการผลการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานในเครือข่าย การพัฒนาทุนมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการให้มีทักษะและสมรรถนะในการเป็นผู้บริหารเครือข่าย (Goldsmith S. et al., 2004) สอดคล้องกับ อนุเชษฐ์ เรืองฤทธิ์

ที่เสนอแนะว่าหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และฝ่ายปกครองในท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้มีการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างจริงจัง ภายใต้บริบทการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เมื่อประชาชนเกิดความเข้าใจในความร่วมมือกันนั้น เครือข่ายก็จะมี ความแข็งแรงมากขึ้นและเป็นการสำคัญอีกกำลังหนึ่งเพราะถ้าประชาชนเกิดความตระหนักรู้ และความเข้าใจอันดีก็จะทำให้เครือข่ายเกิดความแข็งแรงแต่ต้องอาศัยหน่วยงานของภาครัฐที่จะเป็นตัวเชื่อมที่ดีได้ (อนุเชษฐ์ เรืองฤทธิ์, 2559)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยจึงอาจกล่าวได้ว่าประเด็นสภาพปัญหาและอุปสรรคที่พบจากผล การศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นข้อมูลและเหตุผลสนับสนุน และยืนยันให้เห็นถึงความสอดคล้องหากแต่ถ้ายังขาดการพิจารณาและตระหนักถึงความสำคัญ และบทบาทของภาครัฐและเอกชนที่มีร่วมกันก็จะทำให้ความสามารถและศักยภาพลดน้อยถอย ลงไปเรื่อย ๆ ทำให้การปฏิบัติงานไม่เกิดประสิทธิภาพที่ดีตามมาไม่รู้จบ ข้อเสนอแนะ 1. ปัญหา และอุปสรรคด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ของอาสาสมัครกู้ภัยในการปฏิบัติงานช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม เป็นปัญหาสูงสุด ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ส านักงานบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมหาสารคาม อบต. และเทศบาลในเขตพื้นที่จังหวัด มหาสารคาม ควรมีงบประมาณการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์กู้ภัยและปฐมพยาบาลให้ เพียงพอต่อการปฏิบัติงานแก่สมาคมหรือมูลนิธิที่ช่วย เหลือสังคม 2. ในการวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาหาแนวทางที่จะสร้างเครือข่ายการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2557). การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2558). แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. (2555). การลดความเสี่ยงจากสาธาณภัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กอบชัย บุญอรณะ. (2561). การจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ : บทเรียนการแก้ไขปัญหาอุทกภัยภาคใต้ 2560. วารสารรัฐศาสตร์, 60(1). 91-101.
- พิรพงษ์ บุญสวัสดิ์กุลชัย. (2540). การประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานกู้ชีพโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่นและอาสาสมัครกู้ภัยจังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สมเพ็ชร งามศิริจิตต์. (25 ธันวาคม 2562). ความเป็นมาของมูลนิธิกัญญาในจังหวัดมหาสารคาม. (รังสรรค์ ชื่นภักดี, ผู้สัมภาษณ์)
- สุนทรชัย ขอบยศ. (2555). กระบวนการและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลในจังหวัดขอนแก่น. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2542). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพันธ์ ฉันทแดนสุวรรณ. (2546). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- อนุเชนทร์ เรืองฤทธิ์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของชุมชนเทศบาลตำบลเกาะคาแม่ยาว ตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- Goldsmith S. et al. (2004). Governing by Network: The New Shape of the Public Sector. The Innovation Journal: The Public Sector Innovation Journal, 14(2), 1-2.